

**СПРАВКА ПО ЧЛ. 26, АЛ. 5 ОТ ЗАКОНА ЗА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ
ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯТА, ПОЛУЧЕНИ ПРИ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ
ПО ПРОЕКТА НА НАРЕДБА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ЮРИДИЧЕСКА ПРАВОСПОСОБНОСТ**

Портал за обществени консултации, интернет страница на Министерството на правосъдието	Предложение	Приема / не приема предложението	Мотиви
<p>Висш съдебен съвет</p>	<p>ИЗРАЗЯВА положително становище по проекта на Наредба за придобиване на юридическа правоспособност, с резерви към разпоредбите на чл. 23, ал. 6, чл. 24, ал. 7 и чл. 25, ал. 1, по отношение на които предлага следната промяна:</p> <p>- чл. 23, ал. 6 да се измени, като думата „три“ се замени със „седем“.</p> <p>- чл. 24, ал. 7 да се измени, като отпадне изразът „с оглед на действащото законодателство“ и се направи препращане към конкретната нормативна уредба, относима към определяне на възнаграждението на председателя и членовете на изпитната комисия.</p> <p>- чл. 25, ал. 1 да се измени, като</p>	<p>1. Не се приема.</p> <p>2. Не се приема.</p> <p>3. Приема</p>	<p>1. Член 299, ал. 4 от ЗСВ предвижда публикуване на заповедта на министъра на правосъдието в тридневен срок преди провеждане на изпита.</p> <p>2. Статутът на членовете на комисията е различен и в зависимост от това приложимите нормативни актове ще са различни.</p>

	изразът „правила за провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност“ се замени с „правила за организацията на провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност“.	се.	
Адвокатско дружество „Попов, Арнаудов и партньори“	1. По отношение на предложенията ни, които изискват промени в самия Закон за съдебната власт, поради което и вероятно не са възприети в проекта на Наредбата, бихме искали да отбележим, че на 04.12.2018 г. на портала Strategy.bg е публикуван проект на ЗИД на АПК, с § 135 на който се правят изменения в ЗСВ в няколко насоки, вкл. в чл. 296 от ЗСВ. Едната е отпадане на изискването за представяне на документи от страна на кандидат-стажантите (като например нотариално заверено копие на диплома, копие на документ за самоличност и др.) при подаването на заявлението за стажа, с които документи и/или информация министерството би могло да се снабди/провери служебно и заместването им, там където е удачно, със съответната информация за служебна проверка. Тези изменения в ЗСВ напълно	1. Не се приема.	1. Проектът на наредбата следва да съответства на действащото законодателство. Ако настъпят промени в ЗСВ в частта, уреждаща юридическата правоспособност, наредбата ще бъде изменена в съответствие с тях.

	<p>кореспондират на принципни предложения, съдържащи се в резултатите от работата ни по цитирания проект. Доколкото проектът на Наредбата в тази насока възпроизвежда сегашния законовия текст, считаме, че следва да се синхронизира с предложените промени в ЗСВ. Приемането на текстове в наредбата, които не са в синхрон с предложения за изменение в закона би довело до ситуация, при която Наредбата въвежда допълнителни ограничения пред кандидат-стажантите, надхвърлящи ограниченията, съдържащи се в закон. Отделно от това, следва да се съобрази и изпълнението на мерките по Решение № 704 от 05.10.2018 г. на Министерския съвет за приемане на мерки за трансформация на модела за административно обслужване, едната от насоките по което касае именно отпадане на задължения за представяне на дипломи, като вместо това се извършва служебна проверка, а друга - отпадане на задълженията за представяне на копия от документи за самоличност.</p>		
--	---	--	--

	<p>По отношение на другите ни предложения, които не са пряко свързани с текстове на ЗСВ:</p> <p>2. Не е възприето предложението ни за изграждане на единна информационна система „Юридическа правоспособност“. Идеята бе чрез тази система да се извършва електронно администриране на стажа, като всеки стажант има личен профил, в който се вписва цялата необходима информация за него относно провеждания стаж и изпита, вкл. инкорпориране на стажантската книжка и индивидуалния стажантски план, както и на актовете и документите с правно значение, които стажантът изготвя по време на стажа. Считаме, че именно чрез такава информационна система би се отговорило най-адекватно на нуждите както на самата администрация, отговорна за провеждането на стажа и изпита, така и на самите стажанти, още повече в условията на електронно управление и електронно правосъдие, за които правителството е поело ангажменти и работи усилено. Безспорни са предимствата от наличието на такава система за</p>	<p>2. Не се приема.</p>	<p>2. В ЗСВ липсва уредба на електронно администриране на стажа и създаване на информационна система. Като подзаконов нормативен акт наредбата не може да предвиди ред за администриране, различен от този в закона. Освен това липсва изградена такава система и текстовете, които уреждат нейното използване, ще бъдат неприложими.</p>
--	---	-------------------------	---

	<p>всички ангажирани в процеса лица. Вярно, въвеждането на информационна система изисква време и към момента не са създадени предпоставките за нейното съществуване, но това не може да бъде оправдание за неподвиждането и в Наредбата. Включването на текст, който предвижда изграждането и функционирането на такава система би било ясен знак за желанието на министерството да работи в тази насока, защото попълването на хартиени стажантски книжки при наличието на достиженията на съвременната техника е анахронизъм.</p> <p>3. Съгласно чл.20 от Наредбата, ако стажантът не е представил писмено съгласие на наставник, то на него му се назначава служебно такъв в орган на съдебната власт. Това означава, че стажантите, които желаят да проведат професионалния си стаж при представител на друга професия, различна от магистратската, но нямат възможност да осигурят предварителното съгласие на наставник (защото нямат познат адвокат, нотариус, съдебен изпълнител или заемащ длъжност в друга институция, в която законът</p>	<p>3. Не се приема.</p>	<p>3. Предложеното разрешение изисква промяна на концепцията за провеждане на професионалния стаж, заложен в ЗСВ, която може да бъде осъществена само с промяна на закона.</p>
--	--	-------------------------	--

	<p>допуска да се провежда вторият етап на стажа), на практика няма да могат да изпълнят своето желание - ще бъдат лишени от правото си на избор. Една от целите на идеята за профилирането на професионалния стаж е преодоляване на формализма (изроден на практика в липса на реален стаж), който съществува при старата (все още действаща) система. Тази цел може да бъде постигната само с активното въвличане и на органите на всички професии, за които се предвижда юридическо образование и на организациите/институциите, при които може да бъде проведен професионалния стаж. Ето защо, считаме за по-удачно разрешението при което, когато стажантът не може да си осигури предварителното съгласие на наставник, то да бъде поискано и респективно осигурено съдействието за това посредством министерството, като съответните ръководни органи на лицето/институцията, при която стажантът желае да проведе стажа да бъдат задължени да посочат такъв.</p> <p>4.Текстът на чл. 17 от Наредбата не съответства напълно на законовия</p>	<p>4. Не се приема.</p>	<p>4. По отношение на представителите на професия, за която се изисква юридическо образование,</p>
--	---	-------------------------	--

	<p>текст (чл.297, ал.2, т.2). Съгласно закона професионалния стаж може да се проведе: при адвокат, нотариус, частен съдебен изпълнител, представител на друга професия, за която се изисква юридическо образование, в орган на изпълнителната власт или в друга институция, определена с наредбата по чл. 297а, чиято дейност е свързана с развитието на правото, съдебната власт или защитата на правата на човека. В Наредбата законовият текст е конкретизиран като изрично са допълнени следните органи/институции: съдия по вписванията, държавен/частен съдебен изпълнител, ВСС, Инспекторат към ВСС, НИП, арбитражни съдилища, омбудсман и е допълнено „представител на друга професия, за която се изисква юридическо образование, както и в орган на изпълнителната власт”. Считаме, че макар на пръв поглед да се създава обратното впечатление, текстът на Наредбата стеснява кръга на лицата, при които може да се проведе професионалния стаж. Това е така, заради отпадането на възможността дейността на съответната институция да е „свързана с развитието на правото,</p>		<p>изброяването в наредбата е примерно, а по отношение на институциите, чиято дейност е свързана с развитието на правото, съдебната власт или защитата на правата на човека, изброяването е изчерпателно. Това е следствие от текста на чл. 297, ал. 2, т. 2, който изисква тези институции да бъдат определени с наредбата. Законът за съдебната власт предоставя на министъра на правосъдието да посочи в кои институции от всички възможни с очертания предмет на дейност стажантът може да проведе професионалния си стаж.</p>
--	--	--	--

	<p>съдебната власт или защитата на правата на човека”. Освен изричното изброяване е дадена възможност само за друга професия, за която се изисква юридическо образование. Работата в органи като КЗК, КЗП, КЗД и др. подобни, както и работа в неправителствени организации, чиято дейност е свързана с развитието на правото или защитата на правата на човека, трудно може да се определи като „професия”, поради което същите по-скоро може да се тълкува, че не попадат в обхвата на чл.17. Считаме за оправдано разписването на възможните институции, организации и лица по чл.17 в отделно приложение към Наредбата.</p> <p>5.Считаме за крайно лаконична уредбата относно наставниците. Липсата на дефиниране на техните конкретни функции и задачи по време на стажа, както и липсата на изисквания към наставниците (с изключение на продължителността на стажа им в съответната професия/длъжност) е една от предпоставките за превръщането на стажа във формален такъв (което Законът и Наредбата се стремят да преодолеят). За да бъде</p>	<p>5. Не се приема.</p>	<p>5. ЗСВ съдържа в чл. 297, ал. 2, т. 2 само едно изискване към наставника в професионалния стаж – най-малко 5 години стаж на съответната длъжност или професия. Определянето на допълнителни изисквания към наставниците би било стеснително тълкуване на разрешението на законодателя по отношение на тази фигура.</p> <p>Функциите на наставника се извличат от правомощието му да подписва изпълнението по чл. 9, ал. 1 , т. 4 и 5, както и да подписва изпълнението на индивидуалния план.</p> <p>Изборът на нормативен подход е въпрос на целесъобразност. Проектът на наредба предоставя на</p>
--	---	-------------------------	---

	<p>едно лице успешен наставник същият не е достатъчно да бъде добър професионалист. Наставничеството включва и елемент на обучение, което изисква наличието и на други качества, наред с чисто професионалните. Ето защо, изискването само за 5 години стаж на съответната длъжност или професия не е достатъчно само по себе си, за да обезпечи чисто обучителния процес, който следва да се случи по време на стажа. В тази връзка, препоръчваме разписване на текстове относно допълнителни изисквания към уменията на наставниците, както и разписване на техните основни функции по време на основания и на професионалния стаж.</p> <p>б. По отношение на изпита не е възприето предложението ни, казусът да е насочен към оценка на знанията, придобити по време на професионалния етап от стажа, което предполага изготвянето на различни казуси. Да, това предложение е свързано със заделянето на по-голям човешки ресурс, но на практика само по този начин биха могли да се оценят реално придобитите от стажантите знания и умения. Решаването на</p>	<p>б. Не се приема.</p>	<p>компетентните органи и лицата по-голяма степен на оперативна самостоятелност и възможност конкретните стъпки в организацията на определена дейност да се планират оперативно с оглед на управленска целесъобразност.</p> <p>б. Изготвянето на различни казуси не би отговорило на изискването на разпоредбата на чл. 300, ал. 1, изр. първо от ЗСВ, която посочва, че изпитът за придобиване на юридическа правоспособност е единен и анонимен. При възприемане на подобен подход, кандидатите не биха били поставени при равни условия. Стажът има самостоятелно значение, не би могло да се твърди, че предназначението на професионалния стаж е единствено подготовка на кандидата за специализиран изпит след това. Изработването и прилагането на (публично достъпна) методика зависи от свободата на преценка на органа.</p>
--	--	-------------------------	---

	<p>един казус еднакъв за всички стажанти, без оглед на това къде са провели 4 месечния професионален стаж, всъщност обезсмисля идеята за съществуването на такъв. Доколкото за основните юридически професии - магистрат, адвокат, нотариус, съдебен изпълнител, следва да се положи отделен изпит, реалният смисъл на професионалния етап от стажа е да подготви кандидата именно за този специализиран изпит. Това обаче няма как да се постигне чрез решаването на един общ казус. Наред с това, считаме за задължително разписването на конкретна методика, по която да се оценяват казусите. Към момента казуси се решават на държавните изпити, на магистратските изпити, на изпита за адвокати, за нотариуси. За нито един от тях обаче няма публично достъпна методика, по която се извършва оценката, което създава усещането, че оценките са субективни, а не обективни. Не са редки случаите, при които решени по един и същи начин казуси са оценени различно. Една ясна методика (каквата е изготвена в рамките на цитираната</p>		
--	--	--	--

	по-горе обществена поръчка) би преодоляла именно това.		
Съюз на одиторите от Сметната палата	<p>Обществените отношения по чл. 1 от проекта следва да намерят регламентация на законово ниво. Сдружението направи свое предложение в тази насока още при общественото обсъждане на Проекта на Постановление за изменение на Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността "Право" и професионална квалификация "юрист", която е приета с Постановление № 82 на Министерския съвет от 2017 г.</p> <p>В тази връзка и по това обществено обсъждане го депозиране отново.</p> <p>Приложение: Становище на сдружението по Проекта на Постановление за изменение на Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността "Право" и професионална квалификация "юрист", която е приета с Постановление № 82 на Министерския съвет от 2017 г.</p>	<p>1. Не се приема.</p> <p>2. Не се приема.</p>	<p>1. Наредбата се издава на основата на делегацията на чл. 297а от ЗСВ, която е възпроизведена в чл. 1 от проекта.</p> <p>2. Становището е неотносимо към проекта на Наредба за юридическата правоспособност. Полученото становище се отнася до проведено общественото обсъждане на проекта на Постановление за изменение на Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността "Право" и професионална квалификация "юрист", която е приета с Постановление № 82 на Министерския съвет от 2017 г.</p>

<p>Irina Mateva</p>	<p>Изискването в чл. 4 ал.1 т.1 студентът да представи нотариално заверено копие от диплома за завършено образование създава ненужна административна и финансова тежест за гражданите и следва да отпадне. Съгласно чл. 10 от Закона за висшето образование, държавата води и разполага с достъп до регистър на завършилите студенти и докторанти, а също така и с отделен регистър на легализираните дипломи, издадени в чужбина. И държавният орган - в случая правосъдният министър, може да направи необходимата проверка за валидността на представените дипломи без да възлага на студентите финансова тежест под формата на нотариални такси за заверка. Освен това нотариалната заверка на копие от диплома за завършено образование реално не удостоверява верността на документа: нотариусът не може да провери нито истинността на подписите върху представения му документ, нито пък нанесените оценки в приложението на дипломите, така че рискът нотариусът да направи заверка на подправен документ си остава. С оглед на изложеното считам, че</p>	<p>Не се приема.</p>	<p>Член 4, ал. 1, т. 1 от проекта на наредба предвижда представяне на нотариално заверено копие от диплома или уверение за завършено висше образование по специалността „Право“. Идентично е изискването на чл. 296, т. 2 от ЗСВ.</p>

	<p>изискването за предоставяне на нотариално заверено копие от диплома следва да отпадне или ако не - неговата наложителност следва да бъде обоснована посредством ясни мотиви за това какво налага подобно изискване.</p> <p>С уважение: Ирина Матева, адвокат</p>		
--	---	--	--